

370.92
ΠΑΠ

121

30

ΕΛΕΓΧΟΣ

ΑΤΑΣΘΑΛΟΥ ΚΡΙΣΕΩΣ

ΤΗΟ

Δ. ΠΑΠΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΗΜ. Π. ΙΑΣΕΜΙΔΟΥ
Ὀδὸς Ἀριστείδου, ἀριθ. 3

1901

ΑΓΓΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΚΕΛΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ



ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

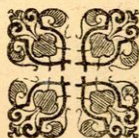
ΕΛΕΓΧΟΣ

ΑΤΑΣΘΑΛΟΥ ΚΡΙΣΕΩΣ

ΥΠΟ

Δ. ΠΑΠΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΗΜ. Π. ΙΑΣΕΜΙΔΟΥ

Ὀδὸς Ἀριστείδου, ἀριθ. 3

1901

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ

ΠΑΝΤΙ ΧΡΗΣΤΩ, ΚΑΙ ΛΟΓΙΩ, ΑΝΔΡΙ

Δ. ΠΑΠΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Πάντες μετὰ Σωκράτους τοῦ Σωφρονίσκου ὁμολογοῦμεν ὅτι «ἄτοπὸν ἐστὶ τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθιστάναι, μηδένα δ' ἐθέλειν χρῆσθαι κυβερνήτῃ κυάμευτῷ μηδὲ τέκτονι μηδὲ αὐλητῇ μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ἀ πολλῶ ἐλάττονας βλάβας ἀμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τὴν πόλιν ἀμαρτανομένων». Τὸ δ' ἀληθές τῶν λόγων τούτων κυροῖ καὶ ἡ νεωστὶ γενομένη τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως κρίσις, πρὸς ἣν λαχόντες κριταὶ ἀπεδείχθησαν ἄνθρωποι οἱ μὲν πλείους παντάπασιν ἄσημοι καὶ ἀχρεοὶ ἐν τοῖς γράμμασι, ἔνιοι δ' αὐτῶν καὶ μοχθηρὰ καὶ φθόνῳ ὑπερβάλλοντες. Ἴνα δὲ μή τις ὑπολάβῃ ὅτι ὑπερβολὰς λέγομεν, θὰ ἐλέγξωμεν ὅλον τὸ μέρος τῆς λεγομένης κρίσεως τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἡμετέραν γραμματικὴν· ἐξ οὗ δειχθήσεται ὅτι τοῦ κ. Κασσιμάτῃ εἰσηγουμένου, τῶν δ' ἄλλων ἐταίρων τυφλῶς καὶ ἀνελευθέρως τῇ τοῦ εἰσηγητοῦ γνώμῃ προσχωρησάντων, ἀκρίτως καὶ ὄλως αὐθαίρετως καὶ δογματικῶς ὑπ' ἀμαθίας καὶ ἀτασθαλίας κατεκρίθη τὸ ἐν ἔργῳ παρὰ τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς πολιτείας κελεύόμενα.

Σημειώσις Σαφηνείας χάριν τῶν μὲν τοῦ κ. κριτοῦ λόγων θὰ προτάσωμεν τὴν λέξιν κρίσιν, τῶν δ' ἡμετέρων τὴν λέξιν ἀπόκρισιν.

Κρίσις. Καὶ ἡ γραμματικὴ αὕτη ποιεῖται ἀφθονωτάτην χρῆσιν γλωσσολογικῶν ὄρων καὶ διδαγμάτων ἀπροσίτων τῇ δια-

νοίξ τοῦ μαθητοῦ· προσέτι πλεῖστοι ἀσάφεια καὶ ἀοριστία καθιστῶσι τοὺς ἐν αὐτῇ κανόνας μοχθηροτάτους τοῖς μαθηταῖς, ὡς ἐκ τῶν ἐπομένων δηλωθήσεται.

Ἐν § 27 ἃ «τὰ ἐπάλληλα φωνήεντα, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται αἱ δίφθογγοι, συναιροῦνται εἰς αὐτάς»· ἀσαφές.

Ἀπόκρισις. Ὁ κ. Κασσιμάτης, ὡς κρίνει τὸν κανόνα τοῦτον, αὐτῶ καὶ πάντας τοὺς ἄλλους, δι' ὧν, ὡς αὐτὸς λέγει, καταδεικνύει τὴν ἀχρηστίαν τοῦ ἐμοῦ βιβλίου ὡς διδακτικοῦ· εἰς ἕκαστον δὴλα δὴ τῶν ἐλεγχομένων κανόνων ἐπάδει τὸν αὐτὸν αἰεὶ ἐφθόν, ἤτοι ἀσαφές, ἀκατάληπτον ἢ διατύπωσις ἀσαφῆς μαθηταῖς καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ δὲ κανὼν οὗτος οὐ μόνον ἀσαφῆς δὲν εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ διατυπωθῇ σαφέστερον ἄμα καὶ συντομώτερον· ἐὰν δὲ τὸ βιβλίον μου ἔχῃ ἀρετάς τινας, δι' ἃς δύναμαι νὰ καυχῶμαι, αὕτη εἶναι ἡ μεγίστη. Ἐπειδὴ δὲ πᾶς κανὼν εἶναι ἐξαγόμενον προσεθὸν ἐπαγωγικῶς ἐκ τῆς ἐμπειρίας, πρὸς εὐκολώτεραν κατανόησιν αὐτοῦ ἔπονται αὐτῷ καὶ παραδείγματα τινά. Ἄλλ' ὁ κ. Κασσιμάτης, ἐκ κακοπιστίας ἵνα διαβάλλῃ τὸ βιβλίον μου, πλην ἑνὸς ἐκ πάντων τῶν ἄλλων κανόνων, οὐς ἐπικρίνει ὡς ἀσαφεῖς κ.τ.λ., ἀποκόπτει τὰ παραδείγματα. Τῷ δὲ περὶ οὗ πρόκειται κανόνι ἔπονται τὰ ἐξῆς παραδείγματα: *παῖς παῖς, τειχεῖ τειχει, ἠχοῖ ἠχοῖ, κέραῖ κέρα, γηθιδι γηθιδι, πρώτος πρώτος*. Λέγει δὲ ὁ κανὼν οὗτος ὅτι τὰ ἐπάλληλα φωνήεντα *α—ι, ε—ι, ο—ι, α—ι, η—ι, ω—ι*, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται αἱ δίφθογγοι *αι, ει, οι, φ, η* καὶ *φ* συναιροῦνται εἰς αὐτάς ταύτας τῆς διφθόγγου. Κατὰ δὲ τὸ λογικὸν ἀξίωμα τῆς ἀντιφάσεως, ἐὰν τὰ ἐπάλληλα φωνήεντα μηδεμίαν δίφθογγον ἀποτελῶσιν, ὡς εἰκὸς δὲν δύνανται νὰ συναιρηθῶσιν· ὡς τὰ ἐπάλληλα φωνήεντα *ι—α, ι—ο, ι—ε, ι—η, ι—ω* τῶν λέξεων *ἰα, ἰός, ἰεραξ, ἰημι, ἰῶ* κ.τ.λ. Τὴν ἀνάλυσιν ταύτην ἐποιήσαμεθα οὐχὶ ἵνα ἀποδείξωμεν τὸ πᾶγμα καὶ ἄλλως προδηλότατον ὄν, ἀλλ' ἵνα ἐπιδείξωμεν τὴν ἀμαθίαν καὶ τὴν κακοπιστίαν τοῦ κ. κριτοῦ. Καὶ ὁμοίως ὁ κ. Κασσιμάτης τοιοῦτος ὧν εἶναι κ. αθηγητ.ξ, μορφωτῆς δὴλα δὴ τῶν νέων, ἐγένετο δὲ καὶ κριτῆς βιβλίων.

Κρίσις. Ἐπίσης αὐτόθι γ'). «Οἱ φθόγγοι ο, ω, οι, ου, ἐπι-
κρατοῦσι τῶν ἀνομοίων αὐτοῖς α, ε, η, ει». Ἴνα ἐννοηθῶσιν οἱ κα-
νόνες οὗτοι δηλονότι πρέπει νὰ γίνηται μακρὰ διδασκαλία πρὸς
ἐρμηνείαν τῶν ἀσαφῶς διατετυπωμένων θεωριῶν, ὅπερ δὲν εἶναι
ἔργον διδασκτικῆς γραμματικῆς.

Ἀπόκρισις. Καὶ ἐνταῦθα ὁ αὐτὸς ἐπὶ φθῶς καὶ ἡ αὐτὴ ἐπὶ φθῆ:
ἀσαφῶς διατυπωμέναι θεωρίαι. Ἄλλὰ τίς δὲν διακρίνει ὅτι τὸ
ο καὶ τὸ ω εἶναι ἀνόμοια τῷ α, ε καὶ η; Πῶς ἀδυνατεῖ ὁ μα-
θητῆς νὰ νοήσῃ ὅτι ἐν τῇ συναίρεσει τοῦ οα καὶ οε ἐπικρατεῖ ὁ
φθόγγος ο καὶ κατ' ἀκολουθίαν τούτου θὰ συναίρεσωμεν ἡχά
ἡχώ, δηλώητε δηλώητε, οὐχὶ δὲ ἡχῆ, δηλήητε;

Κρίσις. Αὐτόθι β'. «Τὰ ὅμοια (αα, υ) ἢ συγγενῆ (εη, οω)
συναίρουσιν εἰς τὰ μακρὰ αὐτῶν». Ὁ μαθητῆς οὔτε συγγενῆ
φωνήεντα δύναται νὰ διακρίνῃ οὔτε ἐννοεῖ τί σημαίνει συναι-
ροῦνται εἰς τὰ μακρὰ αὐτῶν».

Ἀπόκρισις. Πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι πάντα, ὅσα ὁ κ. κρι-
τῆς λέγει περὶ τοῦ δυσνοήτου τῶν κανόνων, λέγει λαμβάνων μέ-
τρον ἑαυτόν· ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς οὐδὲν νοεῖ, νομίζει ὅτι τοῦτο συμβαί-
νει καὶ εἰς τὰ παιδιὰ τὰ ὑπὸ ἐπιστημόνων ἀνδρῶν διδασκόμενα.
Ἐπισημαίνω ὅτι οἱ φθόγγοι οω εη, εἶναι συγγενεῖς εἶναι προφανές· τὸ δὲ
συναίρουσιν εἰς τὰ μακρὰ αὐτῶν τί σημαίνει παντὶ δήλον,
πλὴν ἂν τινες Κασιμάττι εἶναι.

Κρίσις. Αὐτόθι σημ. 1) «Ἐνίοτε δὲν γίνεται συναίρεσις
πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως πρὸς ἄλλους τύπους· ἐῶ, ῶ». Ὁ κα-
νὼν περιττὸς ἀφοῦ μάλιστα ἡ ἐν αὐτῷ αἰτιολογία αἴρεται προ-
χειρότατα, κατ' ὅσον ὁ μαθητῆς θὰ μάθῃ ὅτι ἡ σύγχυσις δὲν κω-
λύει ὁ ἐκ συναίρεσεως μέλλων καλῶ νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τὸν ἐνεστ.
καλῶ.

Ἀπόκρισις. Ἐνταῦθα τί νὰ θαυμάσῃ τις τοῦ κ. κριτοῦ, τὰς
γραμματικὰς γνώσεις ἢ τὴν λογικὴν ἢ τὸ λεκτικὸν ὕφος ἢ τὸ
ἦθος αὐτοῦ; Πρῶτον μὲν καλεῖ ψευδῶς τὰ εἰρημένα κανόνα,
ἐν ᾧ εἶναι σημείωσις εἰς κανόνα. Ἐπειτα συλλογίζεται κατὰ τὸν
τύπον: ῥάβδος ἐν γωνίᾳ, ὕει ἄρα· διότι λέγει ὅτι, ὅπως δὲν κω-

λύνει ἢ σύγχυσις διὰ τοῦ αὐτοῦ τύπου *καλῶ* νὰ ἐκφέρωμεν καὶ τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα, οὕτω δὲν πρέπει νὰ εἴπωμεν διὰ τί τὸ *εῶ* δὲν συναϊρεῖται, ἐν ᾧ περιέχει ἐπάλληλα φωνήεντα ἀποτελοῦντα δίφθογγον. Πάσχει δὲ τοῦτο, διότι ἀγνοεῖ ὅτι πᾶσαι αἱ γλῶσσαι πολλάκις παραβαίνουνσι κανόνας πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεων τύπων πρὸς ἄλλους τύπους· ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ λ.χ. τονίζει *χρήστωρ*, *ἀφῶν* ἵνα μὴ συγχυθῶσι τὸ μὲν *χρήστωρ* πρὸς τὸ *χρησιῶν*, τὸ δὲ *ἀφῶν* πρὸς τὸ *ἀφινῶν*. λέγει Ἑλλησι, *μησί*, *ἀγῶσι* παρὰ τὸν κανόνα ἵνα μὴ οἱ τύποι οὗτοι συγχέωνται πρὸς τὴν ἐν. δοτ. Ἑλλησι, *μησί*, *ἀγῶσι* διὰ τὸν αὐτὸν λόγον λέγει *κρατῆροι*, *νιπτῆροι*, *ζωστῆροι* καὶ πλείστα ἄλλα· διότι ἀγνοεῖ τὸ *deabus filiabus* κ.τ.λ. τῆς Λατινικῆς· διότι ἀγνοεῖ πλείστα ἴμοια τῆς Γαλλικῆς κ.τ.λ. Τούτοις προσθετέον καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. κριτοῦ διὰ τοῦ *καθ'* ὅσον ἐκφερομένην αἰτιολογικὴν πρότασιν.

Κρίσις. Αὐτόθι σημ. 2, «Ὅταν δὲ ὑπάρχη ρ, ἂν μὲν τὸ *a* τοῦ *ea* εἶναι μακρὸν, συναϊρεῖται εἰς *ā*, ἂν δὲ βραχύ, εἰς *η*.» Πρόθεν θὰ γνωρίζῃ ὁ μαθητὴς ὅτι τὸ *a* τοῦ *ea* εἶναι μακρὸν ἢ βραχύ ἵνα συναϊρέσῃ τὸ *ea* εἰς *a* ἢ εἰς *η* ;

Ἀπόκρισις. Ἐνταῦθα ἡ ἀμαθία καὶ τὸ βοσκηματῶδες τοῦ κ. Κοσμᾶ Κασσιμάτη ὑπερβαίνει πᾶν ὄριον. Ἐλθετε, ὦ μαθηταὶ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, νὰ διδάξητε τὸν σοφὸν κριτὴν ὅτι τὸ ληκτικὸν *a* τοῦ *ἀργυρέα* εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶναι μακρὸν τὸ μὲν ἐκ τοῦ τόνου, διότι ἄλλως θὰ ἐτονίζετο εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, τὸ δὲ ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον· ὅτι τὸ ληκτικὸν *a* τοῦ *ὄρεα* εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶναι βραχύ τὸ μὲν ἐκ τοῦ τόνου, διότι ἄλλως θὰ ἐτονίζετο *ὄρέα*, τὸ δὲ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ τελικὸν *a* τῶν οὐδετέρων εἶναι βραχύ, ἂν μὴ προέρχεται ἐκ συναϊρέσεως.

Κρίσις. Αὐτόθι σημ. 3. Τὸ *ει* τὸ ἐκ τοῦ *ε ε* εἶναι δίφθογγος νόθος, ὡς καὶ τὸ *ει* τὸ ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως προερχόμενον· διὸ μετὰ προηγουμένου φωνήεντος συναϊρεῖται ὡσεὶ ἥτο ἀπλοῦν φωνῆεν». Τί θὰ ὠφελῆθῃ ὁ μαθητὴς μακθάνων τὴν ὑπαρξίν διφθόγγων νόθων ; μὴ πρόκειται οὗτος νὰ ἐρμηνεύσῃ

γλωσσικόν τι φαινόμενον; ἔπειτα πῶς εἶναι δυνατόν οὗτος βλέπων τὴν δίφθογγον εἰ νὰ διακρίνη ἂν προῆλθεν ἐκ τοῦ εἰ ἢ ἐξ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως;

Ἀπόκρισις. Φρίκη καὶ βδελυγμία! Μόνον διὰ τῶν λέξεων τούτων δύναται τις νὰ ἐκφράσῃ τὸν κολοσσὸν τῆς ἀνοίας καὶ τῆς ἀμαθίας τοῦ κ. κριτοῦ. Ὁ Σαίξπηρος ἐν τινι τῶν δραμάτων αὐτοῦ περὶ πραγμάτων μὴ νοουμένων ὑπὸ τοῦ ὄχλου λέγει ὅτι « ταῦτα εἶναι χαβιάρι διὰ τοὺς πολλούς ». Πῶς ὁ πνευματικὸς στόμαχος τοῦ κ. Κασσιμάτη, ἵνα ἐμμείνωμεν τῇ μεταφορᾷ, δύναται νὰ χωνεύσῃ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας καὶ τὰ πορίσματα τῆς γραμματικῆς ἐπιστήμης, ἀφ' οὗ οὗτος ἔχει ἐξοικειωθῆ πρὸς τὸν *ταραμᾶν* τῶν βεκκεσελῆνων, τῶν Κρονίων ὄζουσῶν καὶ τῶν τεττίγων ἀνάπλεων γραμματικῶν; Ὁ Μπερτολδίνος ἐνόσησεν ἐκ τῶν βασιλικῶν φαγητῶν· δι' οὐδενὸς δὲ ἄλλου φαρμάκου ἠδυνήθη ὁ στόμαχος αὐτοῦ νὰ ἀνακτήσῃται τὴν πρῶην εὐρωστίαν ἢ πληρούμενος ἀφθόνως κυάμων καὶ βαλάνων, ἐξ ὧν πρότερον οὗτος ἐτρέφετο. Ἡ δὲ περὶ τοῦ κανόνος τούτου κρίσις τοῦ κ. κριτοῦ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ῥητορικῶν ἐρωτήσεων. Καὶ διὰ μὲν τῆς α' λέγει ὅτι οὐδὲν θὰ ὠφελῆθῃ ὁ μαθητὴς μανθάνων τὴν ὑπαρξιν διφθόγγων νόθων· διὰ δὲ τῆς β' ἐρωτήσεως λέγει ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τοιοῦτου κανόνος καταργεῖ τὸν χῶρον· διὰ δὲ τῆς γ' ὅτι ἀδύνατον εἶναι ὁ μαθητὴς βλέπων τὴν δίφθογγον εἰ (οἷα ἐκφρασις!) νὰ διακρίνη ἂν προῆλθε κ τ.λ. Εἰς τὴν α' καὶ τὴν β' ἐρώτησιν τὸ αὐτὸ νόημα περιεχούσας ἀπαντῶμεν ὅτι πλεῖστα θὰ ὠφελῆθῃ ὁ μαθητὴς καὶ ὁ κανὼν εἶναι χρησιμώτατος. Ἀγνοῶν τὸν κανόνα ὁ μαθητὴς θὰ συναίρη *δηλοῖρ, χρυσοῖρ, ἀργυροῖρ* κατὰ τὸ *δηλοῖς, χρυσοῖς, ἀργυροῖς* καὶ οὐχὶ *δηλοῦρ, χρυσοῦρ, ἀργυροῦρ*, ὡς διδάσκει ὁ κανὼν· θὰ συναίρη *τιμᾶρ, ἀγαπᾶρ, ἐρωτᾶρ* κατὰ τὸ *τιμᾶς, ἀγαπᾶς, ἐρωτᾶς* καὶ οὐχὶ *τιμᾶρ, ἀγαπᾶρ, ἐρωτᾶρ*, ὡς διδάσκει ὁ κανὼν· θὰ συναίρη *ἀλλᾶς, πλακοῖς* κατὰ τὸ *τιμᾶς, δηλοῖς* καὶ οὐχὶ *ἀλλᾶς, πλακοῖς*, ὡς λέγει ὁ κανὼν. Λοιπὸν δὲν εἶνε ἀμαθὴς τῆς γραμματικῆς τέχνης ὁ κριτὴς λέγων ὅτι οὐδὲν ἐκ τούτων θὰ ὠφελῆθῃ ὁ μαθητὴς; Εἰς τὴν

γ' ῥητορ. ἐρώτησιν ἀπαντῶμεν ὅτι οὐ μόνον εἶναι δυνατὸν, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ γινώσκουσιν ὅτι τὸ μὲν εἰ τοῦ ἀλλείας, πλακείας προῆλθεν ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως (§ 42 καὶ 65), τὸ δὲ εἰ τοῦ τιμάειν, δηλοῦν κ.τ.λ. προῆλθεν ἐκ τοῦ θεμ. φωνήεντος ε καὶ τῆς καταλήξεως εν (§ 290 καὶ 297, 9). Μόνον οἱ περὶ Κοσμῶν τὸν Κασσιμάτην ἀγνοοῦσι ταῦτα.

Κρίσις. Ἐν § 44 « Τὸ ριζικὸν ε πολλὰκις συγχόπτεται καὶ οὕτως ἡ ρίζα παρουσιάζεται ὑπὸ δύο μορφῶς τὴν ἰσχυρὰν καὶ τὴν ἀσθενῆ ». Ὁ μαθητὴς ἀγνοεῖ τί ἐστὶ ριζικὸν ἐνταῦθα τῆς γραμματικῆς λεγόμενον, οὐδὲ ἔμαθε τί σημαίνει ἰσχυρὰ καὶ ἀσθενῆς μορφή ».

Ἀπόκρισις. Ἐνθάδε πρέπει νὰ μακρολογήσωμεν ἵνα ἐλέγξωμεν τερατώδη ἀμυθίαν τοῦ κ. κριτοῦ. Καὶ ἐν τῷ κοινῷ λόγῳ καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς γλωσσικαῖς, εἴμεθα ἠναγκασμένοι πρὸς ἐξήγησιν φαινομένων νὰ μεταχειριζόμεθα ὄρους καὶ φράσεις, περὶ ὧν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ θὰ γίνῃ πλήρης καὶ ἐκτενὴς λόγος· ἐὰν δὲ τοῦ ἐξ ἀνάγκης τούτου δικαιοῦματος στερηθῶμεν, δὲν δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν οὐδὲ βῆμα ἐν τῷ ἔργῳ ἡμῶν. Ὀλίγα παραδείγματα θὰ σαφηνίσωσι τὸ πρᾶγμα, ὅπερ καὶ ἄλλως εἶναι γνωστὸν παντὶ ἄλλῳ, πλὴν ἂν τις Κασσιμάτης εἶναι.

Κατὰ τὴν ἀρχήν, ἐξ ἧς ὀρμηταὶ ὁ πολὺς Κασσιμάτης, πρέπει νὰ καταργηθῶσι τέλειον οἱ ἐπιστημονικοὶ ὀρισμοί, μεθ' ὧν καὶ ὁ τῆς Γραμματικῆς, διότι ἐν αὐτοῖς γίνεται λόγος περὶ πραγμάτων οὐπω γνωστῶν τοῖς μαθηταῖς, ἢ νὰ τεθῶσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου. Τὸ περὶ τῶν δασέων κεφάλαιον, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ γίνεται λόγος περὶ παρακειμένου, μέλλοντος, ἀορίστου, περὶ ἀναδιπλασιασμοῦ, περὶ συνθέτων, περὶ προστακτικῆς ἀγνώστων ἔτι τοῖς μαθηταῖς, πρέπει νὰ μεταθεθῇ. Τὸ περὶ συλλαβισμοῦ τῶν συνθέτων ὡσάυτως. Τὸ περὶ αὐξήσεως καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ τῶν συνθέτων ὡσάυτως. Ἄλλὰ ποῦ νὰ τεθῶσι ταῦτα ; Κατὰ τὸ δυσθεώρητον ὕψος τῆς σοφίας τοῦ κ. Κασσιμάτη πρέπει νὰ ἀναγραφῶσι μετὰ τὸ ἐτυμολογικόν, διότι ἐν τοῖς κεφαλαίοις τούτοις γίνεται

λόγος περί πραγμάτων αναγεγραμμένων ἐν τῷ περὶ συνθέσεως μέρει. Ἐστω. Ἄλλ' ἂν θελήσωμεν νὰ ἐρμηνεύσωμεν πῶς ἐκ τοῦ φθερ-
 ἐγένετο τὸ φθορά, πῶς ἐκ τοῦ πλεκ τὸ πλέγμα, πῶς ἐκ τοῦ πραγ-
 τὸ πρᾶξις, ποῦ θὰ ἀναζητήσωμεν τοὺς περὶ αὐτῶν κανόνες, ἀφ' οὗ
 δὲν ἐγένετο λόγος περὶ αὐτῶν; Πῶς θὰ γινώσκωμεν τόσα πράγ-
 ματα λεγόμενα ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ, οἷον περὶ θεμάτων, χαρακτη-
 ρων, τροπῆς, μεταβολῆς, ἐκτάσεως, συναίρεσεως, ἄλλων φθορολο-
 γικῶν παθῶν, περὶ ἀναδιπλασιασμοῦ, κλίσεων, χρόνων καὶ μυριάων
 ἄλλων; Ἄλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἔλλειψις δύναται νὰ θεραπευθῆ, δύνα-
 ται ἴσως νὰ εἴπῃ ὁ Κασσιμάτης, ἂν, ὅσάκις παρουσιάζεται ζήτημά-
 τι, γίνηται ἀμέσως λόγος περὶ αὐτοῦ, ἢ καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐκά-
 στου κανόνος. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἢ τὴν αὐτὸν
 κανόνα θὰ ἐπανελαμβάνομεν μυριάκις ἀπαρτίζοντες οὕτω
 πολυτόμον βιβλίον, ἢ θὰ πετελοῦμεν ἓνα μόνον συνεχῆ καὶ
 ἀτελεύτητον κανόνα. Ἀρχόμενοι λ. χ. ἐκ τοῦ γνωστοῦ κα-
 νόνος « Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστ. κ.τ.λ. » θὰ διετυποῦμεν αὐ-
 τὸν ὡς ἐξῆς: Ἡ ἀσυναίρετος (ἀσυναίρετος δὲ λέγεται ἡ πτω-
 σις (πτῶσις δὲ λέγεται ἡ μεταβολὴ τῆς καταλήξεως (κατάλη-
 ξις δὲ λέγεται τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ πτωτικοῦ (πτωτικὸν
 δὲ λέγεται τὸ μέρος τοῦ λόγου (μέρη δὲ τοῦ λόγου λέγονται
 κ.τ.λ. ἀτελευτήτως. Ἡ τούτων ἀδυνάτων ὄντων θὰ ἐπάσχομεν
 τὸ τοῦ σχολαστικοῦ πάθημα, νὰ μὴ εἰσέλθωμεν δῆλα δὴ εἰς τὸ
 ὕδωρ πρὶν μάθωμεν νὰ κολυμβῶμεν.

Κρίσις. Ἐν § 45. « Πολλάκις βραχὺ φωνῆεν ἀπαντῶν πρὸ
 ὕγρου ἢ ἐνρίνου μετατίθεται μετὰ τὸ ὕγρον ἢ τὸ ἐνρίνον· μετὰ
 δὲ τὴν μετάθεσιν συνήθως ἐκτείνεται » Ἡ διὰ τοῦ πολλάκις
 καὶ συνήθως ἄοριστία καθίστησι τὸν κανόνα περιττόν.

Ἀπόκρισις. Ἀστείωτατος κριτής! Ἐχει τὴν ἀξίωσιν μερικὰς
 ἀληθείας νὰ ἐκφέρωμεν διὰ καθολικῶν κρίσεων· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι
 φύσει ἀδύνατον, πλὴν ἂν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι πάντες οἱ
 καθηγηταὶ εἶναι σοφοὶ γινώσκοντες ποῖος εἶναι ὁ κ. Κασσιμάτης.

Κρίσις. Ἐν § 46 « Ἐνίοτε γίνεται ἀμοιβαία μετάθεσις τοῦ
 χρόνου δύο ἐπαλλήλων συλλαβῶν ». Ἀκχτάληπτα.

Ἀπόκρισις. Ὁμολογοῦμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι εἶναι ἀκκατάληπτα, ἀλλ' ὑπὸ μόνου τοῦ κ. κριτοῦ, διότι ἀγνοεῖ τί ἐστὶ χρόνος συλλαβῆς· πάντα δ' ὅμως τὰ παιδάριχ γινώσκουσι καὶ τοῦτο καὶ τί ἐστὶ ἀμοιβαίχ μετάρθεσις τοῦ χρόνου τῶν συλλαβῶν, ὡς καὶ τὰ ἐπιφερόμενα παραδείγματα σαφηνίζουσιν· ὡς βασιλῆος βασιλέως, πόλιος πόλεως.

Κρίσις. Ἐν § 48 «Ὀυρανισκόφωνον πρὸ τοῦ ς παρίσταται μεε' αὐτοῦ διὰ τοῦ ξ.» Ἡ δικτύπωσις ἀσφαῆς μαθηταῖς.

Ἀπόκρισις. Ἀεὶ ὁ αὐτὸς ἐπωδός· οἰνοβαρῆς δὲ μόνον καὶ κυνὸς ὄμματ' ἔχων ἠδύνατο νὰ ὀνομάσῃ τὸν ἄριστον τοῦτον κανόνα ἀσφαῆ. Οὗτος ἐν ταῖς παλαιότεραις γραμματικαῖς εἶχε πλημμελῶς ὡς ἐξῆς· οὐρανισκόφωνον πρὸ τοῦ ς γίνεται ξ· ἕπερ σημαίνει, ὅτι μόνον τὸ οὐρανισκόφωνον γίνεται ξ, κατὰ δὲ τὸν κανόνα τοῦτον πρέπει νὰ γράφωμεν κόραξ, αἶξ, βῆξ κ.τ.λ. Ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι τὸ οὐρανισκόφωνον μετὰ τοῦ ς παρίσταται διὰ τοῦ ξ. Ἄλλ' τὸ μὲν ἡ ἐξις τοῦ κ. Κασσιμάτη, διότι οὐδεμίαν ἄλλην γραμματικὴν ἀνέγνωσε πλὴν ἐκείνης, ἣν ἔμαθεν ἐν τῷ σχολείῳ, τὸ δὲ ἡ ὀρμη αὐτοῦ νὰ ἐγκρίνῃ μόνην τὴν τοῦ κ. Μοσχίδου γραμματικὴν, νικήσῃ δὲ οὕτω Μοσχίδεια, ἐπεσκότισαν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, ὥστε τοὺς μάλιστα σαφεῖς κανόνας διαβάλλει ὡς ἀσαφεῖς.

Κρίσις. Ἐν § 53. Ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ μ δὲν μεταβάλλεται· ὅπου δὲ ὑπάρχει ἀντ' αὐτοῦ σ, τοῦτο προῆλθεν ἐξ ἀναλογίας τοῦ μετὰ σ τύπου· π. χ. πέπεισμαι ἐκ τοῦ πέπειθμαι (κατ' ἀναλογίαν τοῦ πέπεισαι), ἴσμεν ἐκ τοῦ ἴδμεν κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἴστε». Δὲν εἶναι νοητὰ ταῦτα μαθηταῖς.

Ἀπόκρισις. Μόνον τὸν κανόνα τοῦτον ἀνέγραψε μετὰ τῶν παραδειγμάτων ὁ κ. Κασσιμάτης ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι καὶ οὕτω εἶναι ἀκκατάληπτος. Ἐὰν ἐλαχίστην εἰλικρίνειαν ἔχων ὠμολόγῃ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι πῶς δύσκολον, δὲν θὰ ἀντέλεγον αὐτῷ. Ἀεῖποτε δὲ τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνων δὲν τολμᾷ οὐ μόνον ἓνα κανόνα νὰ διατυπώσῃ (τῶν συγγραφέων διατυπούντων καὶ περικλειόντων ἐν σμικρῷ κύτει δυσκολωτάτην καὶ μεγίστην ἐπιστή-

μην μυρίας ὄψεις ἔχουσιν), ἀλλ' οὐδὲ νὰ ὑποδείξῃ κἄν ποῦ κείται τὸ ἀσαφές καὶ ἀκατάληπτον. Ἀπάτην δὲ οἰκτρὰν ἠπατήθη ὁ κ. Κασσιμάτης νομίσας ὅτι δύναται νὰ συμβιβάσῃ πράγματα φύσει ἀσυμβίβαστα, Μοσχίδειον δηλ. ἀκίνδυνον ἠθικὸν γέρας καὶ σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας· ἐπέτυχε μὲν τοῦ πρώτου, ἠστόχησε δὲ, ὡς εἰκός, τοῦ δευτέρου. Ὁ δὲ κανὼν εἶναι μάλα χρήσιμος, διότι ὁ μαθητὴς θὰ περιέπιπτεν εἰς σύγχυσιν μὴ δυνάμενος νὰ νοήσῃ πῶς ἐν τῷ σταθμῷ, βαθμῷ, ἀτμῷ, γραμμῷ, ὁσμῇ, μνηθημῷ κ.τ.λ. φυλάττεται τὸ ὄδοντόφ. πρὸ τοῦ μ, ἐν δὲ τῷ κεκόμεναι, πέπεισμαι, ἐσκεύασμαι, ἴσμεν κ.τ.λ. τρέπεται εἰς σ.

Κρίσις. Ἐν § 57 Σημ. «Περὶ τῆς φαινομενικῆς ἀποβολῆς τοῦ ὄδοντοφώνου πρὸ τοῦ χαρακτῆρος κ τοῦ παρακειμένου . . . ἰδὲ § 336 ὑποσημ. «Διὰ τῆς παραπομπῆς ταύτης εἰς ὑποσημείωσιν δύναται ὁ μαθητὴς νὰ διδαχθῇ; Τί δὲ λέγει ἡ ὑποσημείωσις; «χάριν ἀκριβεῖας σημειοῦμεν ὅτι τὸ πέπεικα ἔγινεν ἐκ τοῦ πει—(οὐχὶ ἐκ τοῦ πειθ-) τοῦ πει-σῶ ἔπει-σα. Οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ ὄδοντοφωνολήκτα».

Ἀπόκρισις. Ἡ ἀμαθία καὶ ἡ κακοπιστία εἶναι ἐν ἀρμονικῷ-τάτῃ συζυγία ἐν τῇ κρίσει τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ δὲ κ. κριτὴς ἐπιφυλάσσει ἡμῖν ἐκάστοτε θέαμα μείζονος ἀγανακτήσεως καὶ ἀηθίας. Ὡς ἐν πάσῃ τῇ λεγομένῃ κρίσει οὕτω καὶ ἐνταῦθα λίαν ἀσελγῶς διακείμενος πρὸς τὸ βιβλίον μου περικόπτει τοὺς κανόνας καὶ ψευδολογεῖ ἵνα διαβάλῃ αὐτό. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἔχει τὸ πρῶγμα. Ἐν § 57 λέγομεν ὅτι «ὄδοντόφωνον πρὸ ὄδοντοφώνου μεταβάλλεται εἰς σ». Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ κεφαλαίου ἀκολουθεῖ ἡ περὶ ἧς πρόκειται σημείωσις, ἧς τὸ περιεχόμενον ἀνήκει μόνον εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου τῶν ὄδοντοφωνολήκτων, περὶ οὗ λέγομεν ἐν τῷ οἰκείῳ τύπῳ ἐν ὑποσημείωσει. Νομίζει δὲ ὁ κ. κριτὴς ὅτι ἡ ὑποσημείωσις οὐδεμίαν πρὸς τὸν κανόνα σχέσιν ἔχει !! Οὐ πρὸς τὴν Κασσιμάτη διάνοιαν αἱ τοιαῦται λεπτότητες.

Κρίσις. Ἐν § 59 «Τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων... ἀπαντῶν ἀποβάλλεται». Οὕτω διατυπούμενος ὁ κανὼν παρέχει ψευδῆ

ιδέαν τῷ μαθητῇ ἀδυνατοῦντι νὰ ἐνοήσῃ διὰ τί καὶ ἐν τῷ πᾶσα, πωλήσασα δὲν ἀποβάλλεται τὸ σ. Τὸ ὀριστικὸν τοῦ κανόνος διδάσκοντος «τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται» ἄρδην ἀνακρεῖται διὰ τῶν ἐπιφερομένων πέντε γενικωτάτων ἐξαιρέσεων.

Ἀπόκρισις. Θαυμασιώτατος τῷ ὄντι κριτῆς ὁ κ. Κασσιμάτης. Λέγει ὅτι ὁ μαθητῆς ἀδυνατεῖ νὰ νοήσῃ διὰ τί ἐν τῷ πᾶσα, πωλήσασα δὲν ἀποβάλλεται τὸ σ, ἐν ᾧ τὸ πρᾶγμα ῥητῶς λέγεται ἐν ταῖς ἐπαγομέναις πέντε ἐξαιρέσεσιν, περὶ ὧν ποιεῖται λόγον. Λέγεται δηλ. ἐν αὐταῖς ὅτι τὸ σ μένει, ἂν προέρχεται ἐκ τροπῆς τοῦ τ, καὶ ἐν τῷ ἐνεργ. καὶ μέσῳ μέλονται καὶ ἀορίστῳ. Ἄλλ' ὁ κ. κριτῆς (!) ἀγνοεῖ ὅτι τὸ σ ἐν τῷ πᾶσα καὶ τὸ δεῦτερον σ ἐν τῷ πωλήσασα προῆλθεν ἐκ τροπῆς τοῦ τ, διότι ἐν τῇ σημειώσει ὑπάρχει μόνον τὸ παράδειγμα πλούσιος (ἐκ τοῦ πλούτιος). Τὰς δὲ ἐξαιρέσεις δὲν ἔπρεπε νὰ ἀναγράφωμεν ;

Κρίσις. Ἐν § 65, β') « γ πρὸ σ ἐν τῷ μέσῳ λέξεως καὶ γ πρὸ ς τελικοῦ. Ἐν τῇ πλοκῇ ταύτῃ τὸ γ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ τοῦ σ φων. ἐκτείνεται ἀναπληρωματ. ἀλλὰ τὸ ἄεις ἄ...» Οἱ κανόνες οὗτοι δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ὀρθῶς, ἀλλὰ παντάπασιν δυσνόητοι μαθηταῖς.

Κρίσις. Αὐτόθι δ') Σημ. «τὸ σμ τοῦ τετέλεσμαι, ἠμφίεσμαι, ἔζωσμαι κ.τ.λ. προῆλθεν ἐξ ἀναλογίας τοῦ μετὰ στ τύπου, ὡς ἠμφίεσται, τετέλεσται, ἔζωσται». Συγχεχυμένοι θεωροῦνται.

Ἀπόκρισις. Ἐν τῇ πρώτῃ τῶν δύο προηγουμένων παρατηρήσεων λεληθότως ἔφυγε τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων τοῦ κ. κριτοῦ ἢ ἑτέρω τῶν ἀληθειῶν, αἵτινες διαφαίνονται ἐν τῇ κρίσει τοῦ βιβλίου τούτου, ὅτι δηλαδὴ ὁ κριτῆς εἶναι παντάπασιν ἀμαθῆς τῶν γραμματικῶν ἀληθειῶν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁμολογεῖ ὅτι δυνατὸν οἱ κανόνες οὗτοι νὰ ἔχωσιν ὀρθῶς. ὕπερ ἀγνοεῖ, ἀλλ' εἶναι δυσνόητοι. Ἐν δὲ τῇ β' παρατηρήσει ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν φύσιν λέγει ὅτι εἶναι θεωροῦνται συγχεχυμένοι τὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ κανόνι. Ἄλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ὀνομάζῃ ταῦτα θεωρίας συγχεχυμένας, ἀφ'

οὐ ἐν αὐτοῖς λέγεται περὶ ἀναλογίας, τοῦ μεγίστου τούτου πα-
ράγοντος ἐν τῇ ἐξηγήσει τῶν γλωσσικῶν φαινομένων, ἦν ὁ κ.
κριτῆς οὐδ' ἐξ ἀκοῆς γινώσκει;

Κρίσις. Ἐν § 100 ὑπάρχει ἄνευ λόγου, ὡς εἴπομεν καὶ ἄλ-
λαχοῦ, ὄρισμός τῶν ἀτόνων λέξεων ὅδε «λέξεις τινὲς προφέρον-
ται τόσον στενωῶς μετὰ τῶν ἐπομένων, ὥστε ἀποτελοῦσι μετ'
αὐτῶν τρόπον τινὰ μίαν λέξιν, διὸ δὲν τονίζονται». Δὲν εἶναι
δυνατὸν νὰ ἐνοήσῃ ὁ μαθητὴς πῶς ἀποτελεῖ μίαν λέξιν ὁ ἄν-
θρωπος, ἡ γυνή, ἀφ' οὗ μάλιστα δὲν προφέρονται τόσον στενωῶς,
ὡς συμβαίνει ἐν τοῖς ἐγκλιτικοῖς. Τί χρειάζεται δὲ ὁ ὄρισμός
διὰ μαθητὴν, εἰς ὃν ἀρκεῖ νὰ μάθῃ τινὲς λέξεις δὲν τονίζονται;

Ἀπόκρισις. Βαθὰ τῆς λεπτότητος τῶν ὧτων τοῦ κ. κρι-
τοῦ! Ὁ κ. Κασσιμάτης ἔχει τόσον λεπτὸν τὸ αἶσθημα τῆς ἀκοῆς,
ὥστε διακρίνει ὅτι αἱ προκλιτικαὶ λέξεις δὲν προφέρονται τόσον
στενωῶς μετὰ τῶν ἐπομένων, ὅσον αἱ ἐγκλιτικαὶ μετὰ τῶν προη-
γουμένων. Φαίνεται ὅτι ἀνεκάλυψε τὸ στενόμετρον.

Κρίσις. Ἐν § 109, 7 «Προθέσεις λέγονται αἱ λέξεις, ὧν
γίνεται χρῆσις πρὸς ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς σχέσεως
τῶν πτώσεων, ἢ γενικῶς δηλοῦσιν αἱ πτώσεις». Ὅταν δὲ εἶνε
μετὰ ῥημάτων, ὡς ἐξίστησιν ὁ ποταμός, δηλοῦσιν ἀκριβέστερον
προσδιορισμὸν τῆς σχέσεως τῶν πτώσεων;

Ἀπόκρισις. Ὁ αἰεὶ ἐξ ἐνέδρας ἀνάνδρου βάλλων κριτῆς προ-
κύψας μικρὸν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ κευθμῶνος ἐρωτᾷ: ἐν τῷ ἐξίστην
ὁ ποταμός ἢ πρόθεσις δηλοῖ ἀκριβ. προσδιορισμὸν σχέσεως πτώ-
σεως; Ἄγνοεῖ ὅτι αἱ προθέσεις ὅταν ἔχωσι καθαρῶς προ-
θετικὴν σημασίαν καὶ μετὰ ῥημάτων συντεθειμένοι ἀναδεικνύ-
ουσι τὰς σχέσεις, ἢ δηλοῦσιν αἱ πτώσεις: ὡς ἐμμένω τινί
(=μένω ἐν τινί), ἐξέρχομαι τῆς πόλεως (=ἔρχομαι ἐκ τῆς πό-
λεως ἢ ἔξω τῆς πόλεως), συμπίπτω τινί (=πίπτω σὺν τινί),
καταμαρτυρῶ τινός (=μαρτυρῶ κατὰ τινός), περιέρχομαι τὴν
πόλιν (=ἔρχομαι περὶ τὴν πόλιν) κ.τ.λ. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πα-
ράδειγμα, ὅπερ φέρει, ἐμοὶ συνηγορεῖ καὶ οὐχὶ αὐτῷ· διότι

ἔζησιν ὁ ποταμὸς εἰς θάλασσαν σημάίνει· ἐκ τινος τόπου (τῶν πηγῶν) ἦσιν ἑαυτὸν εἰς θάλασσαν.

Κρίσις. Ἐν § 129. «Τὸ πτωτικὸν θέμα (ὡς καὶ τὸ θέμα ἄλλης λέξεως)» ποίας ; «ἂν εἶναι ἀρχικὸν στοιχεῖον μὴ δυνάμενον περαιτέρω νὰ ἀναλυθῆ, λέγεται ῥίζα». Πόθεν θὰ γνωρίζῃ ὁ μαθητὴς ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀναλυθῆ περαιτέρω ; ἄλλοι ὅτι θὰ ἀπορήσῃ οὗτος ἐκ τῆς κακῆς διατυπώσεως τοῦ κανόνος.

Ἀπόκρισις. Οὐδεπώποτε ἐνέτυχον ἀγνωμονεστέρῳ καὶ ἀμαθεστέρῳ ἀνθρώπῳ. Ἐὰν μαθητὴς τῆς Α' τάξεως τοῦ Ἑλλην. σχολείου ἀναγνώσῃ ὅσα λέγει ὁ κ. Κασσιμάτης, θὰ διατεθῆ οὕτως ἀηδῶς πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ διδασκάλους, ὥστε θὰ ἀπαιτήσῃ ὡς μεγίστην χάριν παρὰ τοῦ πατρὸς του νὰ διακόψῃ τὰ μαθήματα διὰ νὰ μὴ βλέπῃ, νὰ μὴ ἀκούῃ τοιοῦτους διδασκάλους. Ὁ κ. Κ. ἐρωτᾷ : ποίας ; διότι νομίζει ὅτι διὰ τῆς φράσεως *ἄλλης λέξεως* νοοῦμεν ὠφισμένα μέρη τοῦ λόγου καὶ οὐχὶ πᾶσαν λέξιν. Ὁ κ. Κ. ἐρωτᾷ ἐπίσης πῶς θὰ γνωρίζῃ ὁ μαθητὴς ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀναληθῆ περαιτέρω. Τὴν ἀγνοιοῦν τοῦ κ. κριτοῦ θεραπεύει ἓν καὶ μόνον παράδειγμα· τοῦ *ἔ—γε—γράψ—ε—σαν* γινώσκει ὁ μαθητὴς ὅτι τὸ μὲν *σαν* εἶναι κατάληξις, τὸ πρὸ αὐτῆς *ε* θεμ. φωνῆεν, τὸ ἐν ἀρχῇ *ε* αὔξησις, τὸ μετ' αὐτὸ *γε* ἀναδιπλασιασμός, τὸ δὲ μένον ὑπόλοιπον *γραφ—*, ὕπερ δὲν ἀνλύεται περαιτέρω, εἶναι ἡ ῥίζα· γινώσκει δὲ ὡσαύτως ὁ μαθητὴς (ὅπερ ὁ κ. Κ. ἀγνοεῖ) τίνα γράμματα ἢ τίνες συλλαβαὶ τίθενται εἰς τὸ τέλος καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων.

Κρίσις. Ἐν § 166,5 «Ἡ ἐν. ὄνομ. τῶν ἀρσ. καὶ τῶν θηλ. ἄλλων μὲν σχηματίζεται προστιθεμένου εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ *ς*, ἄλλων δὲ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος καὶ ἄλλων τὸν τοῦ ἰσχυροῦ θέματος». Ἐκ τῆς ἀοριστίας ταύτης οὐδὲν διδάσκεται.

Κρίσις. Ὁσαύτως αὐτόθι, 7 «Ἡ ἐν. κλητ. τῶν ἀρσ. καὶ θηλ. τῶν μὲν ἐχόντων ἐν θέμα ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὄνομ., τῶν δὲ ἐχόντων δύο θέματα ἔχει συνήθως τὸν τύπον τοῦ ἀσθ. θέματος.

Ἀπόκρισις. Ὡς ἔχει ὄνος πρὸς λύραν, οὕτω καὶ ὁ κ. Κασσι-

μάτης πρὸς τὴν γραμματικὴν. Οἱ δὲ κωνίνες οὐς ἀναφέρει ἀνωτέρω, ἀνάγονται εἰς τὰς γενικὰς παρατηρήσεις περὶ τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως, ἐν αἷς γίνεται λόγος γενικῶς περὶ τοῦ θέματος, τοῦ χαρακτηῆρος καὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πτώσεων αὐτῶν. Ἐν δὲ τοῖς καθ' ἕκαστον λέγομεν πῶς σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν (καθ' ἃς διαφέρουσιν ἀλλήλων) τὰ οὐρανισκοφωνόληκτα καὶ τὰ χειλοφωνόληκτα, πῶς τὰ ἐνρινόληκτα, πῶς τὰ φωνεντόληκτα κτλ.

Κρίσις. Τὴν αὐτὴν ἀριστίαν, ἄρα καὶ ἀχρηστίαν τοῦ κωνόνος παρατηροῦμεν καὶ ἐν § 174, 3 (οἷα σύνταξις ἐννοιῶν ὑπὸ τοῦ κ. κριτοῦ) « Ἡ ἐν, κλητ. ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὀνομαστ., τῶν δὲ εἰς ιε καὶ υε ἀπαντᾷ καὶ μετὰ τοῦ ς καὶ ἄνευ αὐτοῦ. Τινὰ δ' ὅμως τούτων ἔχουσι τὴν πτώσιν τρύτην σταθερῶς ἄνευ τοῦ ς ». Διὰ τοῦ κωνόνος τούτου διδάσκονται 3 πράγματα· τὸ δὲ γ' ἀναιρεῖ σχεδὸν τὸν κωνόν.

Ἀπόκρισις. Ψευδὲς ὅτι διδάσκω τρία πράγματα. Μόνον ἐν διδάσκω, τὸ περὶ τῆς κλητικῆς τῶν ὀδοντοφωνολήκτων μετὰ τῶν ἐξαιρέσεων.

Κρίσις. Ἐν § 275 « Φωνὴ λέγεται ὁ τύπος τοῦ ῥήματος, δι' οὗ σημαίνεται ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου » καὶ κατωτέρω § 258 « Διάθεσις λέγεται ἡ κατὰστασις τοῦ ὑποκειμένου ἢ διὰ τῆς φωνῆς τοῦ ῥήματος σημασιωμαίνη ». Ἐὰν δευτέρω ἀσχεπέστερα τῶν πρώτων.

Ἀπόκρισις. Αἰεὶ ὁ κ. κριτῆς κρύπτεται ὡς κοιλίης ἐν τῇ ἔκδοσιν κόγχῃ καὶ δὲν τολμᾷ νὰ προκύβῃ καὶ εἶπῃ ἡμῖν πῶς ἔπρεπε νὰ ἔχωσι διὰ νὰ εἶναι σφραῖ, ἢ τοῦλάχιστον ποῦ κεῖται, τὸ ἀσχεπὲς αὐτῶν. Ἐπάρχει σφραῖτερον τοῦ ὅτι τὸ παρεπόμενον τοῦ ῥήματος ἢ διάθεσις δηλοῦται διὰ τοῦ παρεπομένου τῆς φωνῆς ;

Κρίσις. Ἐν § 261 κατὰλέγει πάντε ἐγκλίσεις, τὴν ὀριστικὴν, τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν καὶ μίαν νέαν τὴν **δυναμικὴν**. Καὶ ὁ μνηστὴς βεβχίως θὰ σπεύσῃ

νά εὔρη ἐν τῷ α' παρατιθεμένῳ πίνακι τοῦ σχηματισμοῦ ῥήματος τὴν ἔγκλισιν ταύτην, ἀλλὰ ματαίως, διότι αὕτη δὲν ἀναγράφεται ! !

Ἀπόκρισις. Ὁ κ. κριτῆς ὁ ab uno veterrimo libro grammaticus νομίζει ὅτι ἡ δυνητικὴ ἔγκλισις εἶναι νέα ἀνακάλυψις, ἀγνοῶν τὸν conjunctivum potentialem τῆς Λατινικῆς γλώσσης καὶ τὸν conditionnel τῆς Γαλλικῆς. Παραλείπομεν δὲ ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη πᾶσαι σχεδὸν αἱ ξέναι γραμματικαὶ ἀναγράφουσι τὴν ἔγκλισιν ταύτην. Ψεῦδος δὲ εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ κ. κριτοῦ λεγόμενον ὅτι δὲν ἀναγράφομεν αὐτὴν ἐν τῷ πίνακι τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ῥήματος· διότι ἐν τῷ α' παραδείγματι (σελ. 102, § 298) ἐν τέλει γράφομεν ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς. « Ἡ δυνητικὴ ἔγκλισις τοῦ μὲν παρελθόντος ἐκφέρεται καθ' ἴστορ. χρόνον τῆς ὀριστ. μετὰ τοῦ ἄν. π.χ. ἔλυον ἄν, ἔλυσα ἄν, ἔλελύκειν ἄν· τοῦ δὲ παρόντος καὶ μέλλοντος ἐκφέρεται κατ' ἐνεστώτα... τῆς εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν. π. χ. λύοιμι ἄν, λύσαιμι ἄν, λελύκοιμι ἄν.

Κρίσις. Ἐν § 262 ὁμιλεῖ περὶ ἀπαρεμφάτου ὡς ὀνόματος ἄμκ καὶ ῥήματος, πρὸς τί ; Ἐπειτα ἐν ᾧ λέγει ὅτι « τὸ ἀπαρέμφατον δὲν παρεμφαίνει οὔτε ἔγκλισιν... » ὁ μαθητῆς ἐν τούτοις θὰ ἴδῃ ἐν τῷ πίνακι τοῦ σχηματισμοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπαρέμφατον ἐν ταῖς ἐγκλίσεσι καταλεγομένην.

Ἀπόκρισις. Αὐτόχρημα κατάπληξιν ἐμποιοῦσι τὰ εἰρημένα· διότι, ἐν ᾧ ἡ διακρίσις αὕτη ὑπάρχει φύσει ἐν τῷ ἀπαρεμφάτῳ, πᾶσαι δὲ αἱ γραμματικαὶ παντὸς ἔθνους ποιοῦνται ὡς εἰκὸς λόγον περὶ αὐτῆς, ὁ κ. κριτῆς ἐρωτᾷ πρὸς τί· ψέγει δὲ ὡσάυτως καὶ τὸ ὅτι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ περ ὄν διαφρῆς ἀναγράφομεν (ὦ γῆ καὶ θεοί) ἐν τῷ πίνακι τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ῥήματος. Ἄλλὰ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν θὰ ἔψεγεν ἡμᾶς, ἂν ἀνεγράφομεν αὐτὸ ἐν τοῖς πίναξι τῶν ὀνομάτων ; Ἄλλὰ τότε ποῦ ἔπρεπε νὰ ἀναγράψωμεν αὐτό ; Κατὰ τὸν κ. κριτὴν εὐδαμοῦ. Ἄλλὰ ταῦτα εἶναι δείγματα ἀμαθίας ἢ παντελοῦς ἀφροσύνης ;

Ἄπορον δὲ εἶναι διὰ τί ὁ κ. Κ. δὲν περιέλαβε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὴν μετοχήν.

Κρίσις. Ἐν § 273 διακρίνει ἄνευ λόγου 3 ἀναδιπλασιασμούς (α) ἐπανάληψιν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου αὐτοῦ μετὰ ε· β') προσθήκην ε ψιλουμένου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος· γ') ἔκτασιν τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ὡς ἐν τῇ αὐξήσει. Καὶ τὸ χειρότερον ὅτι ἕκαστον τῶν 3 τούτων εἰδῶν ἔχει πλείστας ὅσας ὑποδιαίρέσεις καὶ ἐξαίρέσεις καθισταμένου οὕτω τοῦ περὶ ἀναδιπλασιασμοῦ κεφαλαίου ἀπροσίτου μαθητικῆς διανοίᾳ.

Ἀπόκρισις. Ἐλληθοριῶν μόνον ἠδύνατο νὰ λέγῃ οὕτω. Ὁ κ. κριτὴς λέγει ὅτι ἄνευ λόγου διακρίνομεν τρία εἶδη ἀναδιπλασιασμοῦ. Ἄλλὰ τί ἔπρεπε νὰ ποιήσωμεν, ἀφ' οὗ ταῦτα εἶναι τρία; ἔπρεπε νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι ἓν; ἀλλὰ πῶς τὰ τρία γίνονται ἓν; Μόνον διὰ τῆς μαγικῆς δυνάμεως τοῦ κ. Κασσιμάτη ἠδύνατο ἴσως νὰ γίνωσι ταῦτα, τὴν δὲ δύναμιν ταύτην ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ἔχομεν. Ἄλλ' ἂν μαθητὴς τις ἠρώτα αὐτόν, ἂν τὸ πεποίηκα. ἔσπαρκα. ἤλιπα ἔχωσι τὸν αὐτὸν ἀναδιπλασιασμόν, τί θὰ ἀπεκρίνετο πρὸς ταῦτα ὁ μάγος Κασσιμάτης; Ἄν ἠρώτα αὐτόν περὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ τοῦ πῆπτωκα, μῆμνημαι καὶ κέκτημαι, τί θὰ ἔλεγεν ὁ θαυματοποιὸς Κασσιμάτης;

Κρίσις. Ἐν § 284 ποιεῖται διάκρισιν, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, ῥηματικοῦ καὶ χρονικοῦ θέματος καὶ διὰ μακρῶν ἐξετάζει τὰ περὶ αὐτῶν· ἀλλὰ ταῦτα πρὸς θεωρητικὴν διδασκαλίαν λεγόμενα εἶναι χρήσιμα, προκειμένου δ' ὅμως πρὸς πρακτικὴν διδασκαλίαν τύπων πρὸς τί γράφονται;

Ἀπόκρισις. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. κριτὴς ἀναγράφει ὅλον τὸ περὶ ἐνεστωτικοῦ θέματος κεφάλαιον τοῦ βιβλίου μου ἀποφανόμενος συλλήβδην περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶναι σύμφυρμα ποικιλιωτῶν θεμάτων μετὰ κανόνων καὶ ἐξαίρέσεων κακῶς διατετυπωμένων. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα στενὴν τὴν συγγένειαν ἔχοντα χρήζουσι κοινῆς ἀποκρίσεως, διὸ καὶ ὁμοῦ ἐξετάζομεν αὐτὰ ὡς ἐξῆς:

Μηδείς ὑπολάβῃ ὅτι εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἴπωμεν ὅτι ἐν τῷ Ἑλληνικῷ λεξικῷ δὲν ὑπάρχει λέξις πρὸς ἔκφρασιν τοῦ μεγέθους τῆς ἀμυχθίης καὶ τῆς ἀνοίης τοῦ κ. κριτοῦ. Ὁ κ. Κασσιμάτης ψέγει ἡμᾶς ὅτι ποιούμεθα διάκρισιν τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ ῥηματικοῦ, τὰ δὲ περὶ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος λέγει ὅτι εἶναι σύμφυρα ποικιλωτάτων θεμάτων μετ' ἐξαιρέσεων κακῶς διατετυπωμένων. Κατὰ δὲ τὸ αὐτῷ εἰωθὸς καὶ ἐνταῦθα δὲν λέγει ἡμῖν ἣν ἔχει περὶ τοῦ πράγματος γνώμην, εἶμεθα δὲ ἠναγκασμένοι ἡμεῖς αὐτοὶ τρόψομαι μαιευτικῶς νὰ συναγάγωμεν αὐτήν. Ὁ κ. κριτῆς μεμφόμενος τὴν διάκρισιν ταύτην ἐπιθυμεῖ ἐν ἑκ τῶν δύο, νὰ διδάσκητε δῆλον δὴ ἢ μόνον τὸ χρονικὸν θέμα ἢ μόνον τὸ ῥηματικόν, συνελόντι δ' εἶπεῖν συνιστᾷ τὴν διδασκαλίαν ἐνὸς μόνου θέματος. Περὶ τοῦ ἀνηκούστου τῆς γνώμης ταύτης, ἂν φέρωμεν μάρτυρας πάντας τοὺς συντάξοντας γραμματικὴν τέχνην καὶ παλαιότερους καὶ νεωτέρους, πάντας τοὺς διδασκάλους καὶ κριτὰς αὐτῆς, ἴσως ἤθελεν ἀντεῖπει ὁ κ. Κασσιμάτης ὅτι «ἡ ἀπόδειξις αὕτη εἶναι ἐνδοξος καὶ κατ' ἀνθρώπον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐμοὶ τοῦλάχιστον οὐχὶ ἀσπαστή· ἐγὼ θέλω πραγματικῶς ἀποδείξει». Εἰς τοῦτο εἶμεθα συμφωνότατοι, διότι καὶ ἡμεῖς ἐν πάσῃ συζητήσει αὐτὴν ταύτην τὴν ἀρχὴν ὀρμητήριον ἔχομεν. Λοιπὸν δεδύσθω ὅτι προτιμῶμεν τὸ χρονικὸν θέμα. Ἀλλὰ τὰ ἀνώμαλα πρωτότυπα ῥήματα εἶναι πολλῶν πλείονα τῶν ὁμαλῶν, ἔχουσι δὲ ποικιλωτάτα θέματα καὶ ἐνεστωτικὰ καὶ τῶν ἄλλων χρόνων· ποῖον λοιπὸν θὰ εἶναι τὸ ἐν αὐτῷ θέμα εἰς ὃ θὰ ὑπαγάγωμεν τοὺς τύπους δάκνω ἔδακον δέδημαι, ἰκροῖμαι ἰόμην, αἰσθάνομαι αἰσθήσομαι ἢ θόμην, τυγχάνω τεύξομαι τετύχηκα, λαμβάνω λήψομαι ἔλαβον, γιγνώσκω ἔγνω, ἀποσκομαι ἐάλω, θιήσω ἀπέθανον τιθήκα, καίω, κέκανμαι, βλάπτω ἐβλόψα, φθίρω φθερῶ, βάλλω ἔβαλον βέβληκα, βαίρω ἔβην, κτείρω κτενῶ, πλῆττω πλήξω, σφάττω σφάζω, δοῶ δόξω καὶ πλεῖστ' ἄλλα; Πῶς ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος θὰ δυνηθῶμεν νὰ σχηματίσωμεν καὶ μίαν μόνην ἐκ τῶν συμπληθῶν πρωτοτύπων λέξεων; Ἀλλὰ πάντα ταῦτα θεραπεύονται διὰ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος θὰ ἀντεῖπῃ ἐξ ἀναγκῆς ὁ κ. κριτῆς.

Ἄλλὰ πῶς θὰ σχηματίσωμεν τὸν ἐνεστῶτα τοῦ ῥήματος κόπτω ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος κοπ-, πῶς τὸν τοῦ φθάνω ἐκ τοῦ φθα-, τὸν τοῦ ὑπισχνίομαι ἐκ τοῦ ἰσχ- τὸν τοῦ μαρθάνω ἐκ τοῦ μαθ-, πῶς τὸν τοῦ τιτρώσκω ἐκ τοῦ τρω-, τὸν τοῦ θηήσκω ἐκ τοῦ θαρ-, πῶς θὰ σχηματίσωμεν, λέγω, τὸν ἐνεστῶτα παμπληθῶν ῥημάτων ἐκ παμπληθῶν θεμάτων ; Καὶ ὅμως ὁ κ. κριτῆς ψέγει ἡμᾶς ὅτι δι' ὀλίγων κανόνων καὶ στίχου βραχυτέρων ἐρμηνεύομεν μεγίστην πληθύν καὶ ποικιλίαν γραμματικῶν φαινομένων, ἀποφικνόμενος δογματικῶς περὶ πραγμάτων, ὧν οὐδ' ἄκρω δακτύλῳ ἐגעύσατο. Τοιοῦτος τῷ ὄντι τοιοῦτοις οὔσιν ἔπρεπεν ἡμῖν κριτῆς.

Ὁ κ. Κασσιμάτης πολλαχοῦ τῆς βελτίστης αὐτοῦ κρίσεως ἐπαναλαμβάνει τὴν λέξιν θεωρία ἀγνοῶν τέλος τί ἐστὶ θεωρία ἢ θεώρημα. Ὁ ἐν τοῖς γράμμασιν ὅ,τι ἂν εἴπῃ τις ὧν Κασσιμάτης νομίζει ὅτι πάντες μὲν οἱ περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν λέξεων, οἱ περὶ τοῦ χρόνου τῶν συλλαβῶν γενικοὶ κανόνες καὶ τινες τῶν περὶ συναϊρέσεως τῶν φωνηέντων δὲν εἶναι θεωρίαι ! οἱ δὲ περὶ τοῦ ῥηματικοῦ καὶ τοῦ χρονικοῦ θέματος εἶναι θεωρίαι ! νομίζει ὅτι τὰ μὲν περὶ τῶν θεμάτων, τοῦ χαρακτῆρος, τῶν καταλήξεων κ.τ.λ. τῶν πτωτικῶν λεγόμενα δὲν εἶναι θεωρίαι, τὰ δὲ περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν καταλήξεων τῶν ῥημάτων, τὰ περὶ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος αὐτῶν καὶ τινες τῶν περὶ συναϊρέσεως κανόνων, ὡς εἶδομεν ἀλλοχοῦ τῆς κρίσεώς του, εἶναι θεωρίαι ! Καὶ φημι ἀπόφημι κοῦκ ἔχω τί φῶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

Κρίσις. Ἐν § 436 «ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος, ἂν εἶναι σύμφωνον, πρὸ τῶν ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων καταλήξεων πάσχει τὰς ἐν § 48 καὶ ἐξῆς σεσημειωμένας μεταβολάς». Αἱ παραπομπὴ δὲν διδάσκουσι τὸν μαθητὴν.

Ἀπίκρισις. Τὸν κανόνα ἀκολουθοῦσι τὰ παραδείγματα π. λέγ-μα, γράμμι, πράξις (πραγ-), ἄτινα διὰ βολῆς ἐνεκα ἀπέκοψεν ὁ χρηστὸς κριτῆς. Εἶναι δὲ λίαν παράδοξος λέγων ὅτι καὶ παραπομπὰ οὐδὲν διδάσκουσι τὸν μαθητὴν, διότι ἀκριβῶς αὐτὸ τοῦτο ἐξηγοῦσιν, ὅπερ ἐν τῷ κανόνι λέγεται. Ἴδου τί λέγει ἡ § 48, εἰς ἣν

παραπέμπομεν περὶ τοῦ *πρᾶξις*. «οὐρανισκόφ. πρὸ τοῦ ς παρίσταται μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ξ. Ἴδου δὲ τί λέγει ἡ § 51 (διότι λέγω 48 καὶ ἐξῆς), εἰς ἣν παραπέμπομεν περὶ τοῦ *γράμμα*· «χειλόφωνον πρὸ τοῦ μ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό». Ἴδου τέλος τί περιέχει ἡ § 52, εἰς ἣν παραπέμπομεν περὶ τοῦ *πλέγμα*· «τὸ κ καὶ τὸ χ πρὸ τοῦ μ γίνεται γ».

Τίνα ὡς κριτῆς ἀρετὴν ἔχει ὁ ἄνθρωπος οὗτος; τίνα ὑπερβολὴν ἀμαθίας, ἀνοίας, ψευδολογίας καὶ κακοβουλίας κατέλιπε;

Κρίσις. Ἀόριστα εἶναι τὰ ἐν § 453 «Πάντα τὰ ἐξ ὀνοματικῶν θεμάτων παραγόμενα ῥήματα σχηματίζονται προσλαμβάνοντα εἰς τὸ ὀνοματικὸν θέμα τὸ πρόσφυμα jo-,je-».

Ἀπόκρισις. Τὸν κανόνα ἀκολουθοῦσι πλεῖστα παραδείγματα, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι πάντα τὰ παράγωγα θέματα σχηματίζονται κατ' ἓνα μόνον τρόπον, ὡς λέγει ὁ κανὼν «Πάντα... κ.τ.λ.». Λέγομεν δὴλα δὴ ὅτι τὰ παράγωγα ῥήματα *δακρύω, καθαίρω, μελαινῶ, ἐλπίζω, κηρύσσω* κ. τ. λ. σχηματίζονται προστιθεμένου εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ προσφύματος jo, je, ὁ δὲ κ. κριτῆς ταῦτα λέγει ἀόριστα. Τί ἂν τις εἴποι περὶ ἀνθρώπου ἀγνοῦντος καὶ τῶν πολιτικῶν λέξεων τὴν σημασίαν;

Κρίσις. Ἐν § 465 γίνεται διάκρισις συνθέτων εἰς γνήσια καὶ εἰς νόθα ἄνευ διδακτικοῦ σκοποῦ· ὁ δὲ ὀρισμὸς τῶν συνθέτων νόθων εἶναι ὁδε «Νόθα σύνθετα λέγ. τὰ σύνθετα ὄσων ἀμφοτέρω τὰ συνθετικὰ εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς ἀπλᾶ» ὅπερ ἀναιρεῖται κατὰ τὸ ἤμισυ ὑπὸ τῆς § 465 «Πλὴν τούτων εἶναι νόθα καὶ ὧν μόνον τὸ πρῶτον συνθ. εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἀπλοῦν, τὸ δὲ δεύτερον μετεσχηματίσθη ἕνεκα τῆς συνθέσεως». Ὁ μαθητὴς θὰ ἴδῃ καὶ ἀντίρρῃσι τοῦ α' κανόνος καὶ ἀσάφειαν.

Ἀπόκρισις. Ἀρχαδίην αἰτεῖ ὁ κ. κριτῆς θέλων νὰ νοήσῃ τοιαῦτα τοιοῦτος ὢν. Τὰ ἐν § 467 δὲν περιελήφθησαν εἰς τὰ ἐν § 466, οὐδὲ εἰς τὰ ἐν § 465, διότι ἡ μὲν § 465 ποιεῖται λόγον περὶ τῶν γνησίων συνθέτων, ἡ δὲ § 466 περὶ τῶν νόθων· τὰ δὲ ἐν § 467 εἶναι κατὰ μὲν τὰ α' ἤμισυ (α' συνθετικόν) νόθα, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἤμισυ (β' συνθετικόν) γνήσια. Οἱ δὲ γραμμακτικοὶ

ὡς εἰκὸς ταῦτα κκατατάσσουσιν εἰς τὰ νόθα σύνθετα. Τὸ λυπηρὸν εἶναι μόνον τοῦτο ὅτι χάριν τοῦ κ. κριτοῦ δὲν ὠνόμασαν ταῦτα διὰ τοῦ ὀνόματος *ἡμίνοθα* ἢ *ἡμιγνήσια*. Ὁ κ. Κ. δὲν βλέπει τὰ *μεγαθήρια* καὶ κκατὰ τὴν παροιμίαν *ζητεῖ ψύλλους ὄστᾶχαρα*.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. κριτὴς ἀναγράφει τὰς παραγράφους 471, 472 καὶ 486 ἐπιχώμενος τὸ αὐτὸ ἐπιμύθιον καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφθόν: ἀσαφῆ καὶ ἀόριστα, ἐν τέλει δὲ τὰ ἐξῆς· ἐκ τῶν παρατεθέντων δείκνυται ὅτι καὶ ἡ γραμματικὴ αὕτη εἶναι ὅλως ἀκατάλληλος πρὸς διδασκαλίαν ἐν Ἑλλην. σχολείοις.

Ἐν κεφαλαίῳ **πάντα** τὰ ὑπὸ τοῦ κ. κριτοῦ περὶ τῆς ἐμῆς γραμματικῆς λεγόμενα συνοψίζονται εἰς τὰ ἐξῆς· πέντε μὲν τῶν κανόνων αὐτῆς ὀνομάζει *ἀπλῶς ἀσαφεῖς*, πέντε δὲ *ἀπλῶς περιττοὺς* καὶ *ἀνωφελεῖς*, *δέκα* δὲ *ἀπλῶς ἀόριστους* καὶ *ἀκατανόητους*, δύο δὲ *ἀπλῶς συγκεχυμένους*, δύο δὲ *ἀπλῶς κακῶς διατετυπωμένους* καὶ πέντε *ἀπλῶς ἐσφαλμένους*. Ἄλλὰ τίς καθῆς ἢ μωφτῆς ἢ Ἄλῃ-πασᾶς, ἢ ἄνθρωπος τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως δὲν ἤθελεν αἰτιολογήσει τὴν ἑαυτοῦ ἀπόφασιν καὶ δι' ἐνὸς μόνου *διότι*; τίς ὀστισθῆποτε κακοποιὸς δὲν ἤθελε δικαιολογήσει τὴν ἑαυτοῦ πρᾶξιν δι' ἐνὸς *διότι*; Καὶ ὅμως οἱ περὶ τὸν κ. Κασσιμάτην καὶ περ ὀνόσαντες ὅτι θὰ τηρήσωσι τοὺς νόμους τῆς πατρίδος, οἵτινες σὺν ἄλλοις κελεύουσιν ὅτι «ἢ ἔκθεσις περὶ ἐγκρίσεως ἢ μὴ τοῦ βιβλίου πρέπει νὰ εἶναι **ἀναλυτικὴ, σαφὴς, κατηγορικὴ** καὶ **ΑΠΟΧΡΩΝΤΩΣ δεδικαιολογημένη**», βιβλίον βραβευθὲν, συνεχῶς ἐγκρινόμενον, βιβλίον δοκιμασθὲν ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν λογίων τῆς χώρας ἡμῶν ἔτι δὲ καὶ ξένων ἀπορρίπτουσι δι' **ΟΥΔΕΝΟΣ διότι**. Ἄλλὰ οὔτω τίς τί βιβλίον ἀγνώστου αὐτῷ οὐ μόνον ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ γλώσσης δὲν δύναται νὰ κατακρίνη, ἀποφαινόμενος περὶ αὐτοῦ συλλήβδην ὅτι εἶναι ὅλον ἀσαφές, ἀκατανόητον, ἀόριστον;

Δὲν ἀποκρύπτω, φίλοι ἀναγνώσταί, τὸ μέγεθος τῆς ἀνίας ὑφ' ἧς συνειχόμεν, τὸ ἀληθές αὐτὸ μαρτύριον, εἰς ὃ ὑπέβαλον ἑμαυτὸν ἐν τῇ ἀνσχευῇ τῶν ἀτελευτήτων ἀνοησιῶν καὶ ἀτα-

σθλιῶν τῶν λεγομένων κριτῶν τῶν διδασκτικῶν βιβλίων. Καὶ ἐνός δὲ μόνου περὶ αὐτοῦ ἀρκούντος ὅπως κριτικῶν αὐτοῦ τοιούτους ὄντας, ὅμως ἐνεκακτέρου τῆ βιβλίου ταύτης ἵνα ἐπιδείξω τὸ πλημμελὲς τοῦ περὶ τῶν διδασκτικῶν βιβλίων νόμου, ἵνα ἐπιδείξω οἷα καὶ ἡλικία καὶ ἀπεργάζονται κριτικῶν λαχνηῶν ἀποδειχθέντες. Ἀνθρώπους οὐδαμοῦ οὐδεπώποτε διακριθέντας ἐν τοῖς γραμμασσι, οὐδὲν οὐδεπώποτε ἐπιστημονικὸν γράψαντας. ἀνθρώπους παντάπασιν ἀμούσους καὶ ἀφιλοσόφους ὁ λαχνηὸς κριτικῶν ὅπως ἀποφάνονται γνώμην πῶς οἱ παῖδες τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων πρέπει νὰ διδάσκονται τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν μεγίστην κληρονομίαν τῶν εὐκλειῶν προγόνων αὐτῶν, τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Δημοσθένους !

Ἄλλ' ἀποδεκτοῦ γενομένου, ἴσως ἤθελε τις ὑπολάβει, ὅτι πάντα ταῦτα εἶναι ἀληθῆ, ὅτι δῆλα δὴ καὶ ὁ νόμος εἶναι πλημμελὴς καὶ οἱ κριτικῶν δι' ἡντινακδήποτε αἰτίαν κακῶς τὸ σὸν ἔργον κριτικῶν, πῶς δύνασαι νὰ ἀποδείξῃς ὅτι ἐν τῇ κρίσει τῆς γραμμαστικῆς τοῦ κ. Μοσχίδου δὲν ἐξέλαμψεν ἡ σοφία τῶν κριτῶν πρότερον ἐκ τύχης τινός λαθηάνουσα ; Οὐδὲν οἷον τὸ ἐπισκοπεῖσθαι.

Ὁ κ. Κασσιμάτης ὡς εἰσηγητὴς τῆς κρίσεως τῶν γραμμαστικῶν, οὗ τῆ γνώμῃ ἀνελευθέρως προσεχώρησαν καὶ οἱ ἄλλοι κριτικῶν, ἐκ τοῦ γενομένου ἐλέγχου κριτικῶν (τοῦτο λαμβάνω, ὡς λαμβάνω ἀδιασείστως ἀποδειχθέντων) οὐ μόνον ἀγνοῶν τὰ στοιχειωδέστατα τῆς γραμμαστικῆς μέρη, ἀπερ καὶ αὐτὰ τὰ παιδάρια γινώσκουσιν, ἀλλὰ καὶ παντελῆ ἄνοιον ὀφλισκάνων. Ὡσαύτως ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐλέγχου τρανότατα ἀπεδείχθη ὅτι ὁ κ. Κασσιμάτης πάντα μὲν τὰ σαφῆ νομίζει ἀσαφῆ, πάντα δὲ τὰ χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα νομίζει ἀχρησστα καὶ ἀνωφελῆ, πάντα δὲ τὰ ὠρισμένα καὶ εὐληπτα ἀόριστα καὶ ἀκατανόητα, πάντα δὲ τὰ ὀρθὰ ἐσφαλμένα. Λοιπὸν, ἵνα ὁ κ. Κασσιμάτης εἴπῃ ὅτι γραμμαστικὸν τι εἶναι ὀρθόν, πρέπει τοῦτο νὰ εἶναι πάντως ἐσφαλμένον. Ἄγνοεῖ ἄρα καὶ δὲν διακρίνει τὸ ὀρθόν.

Ἄλλὰ περὶ τῆς δικτάξεως τῆς ὕλης, ἢ μάλιστα ἀγαπή-
σκυτες καὶ στέρξαντες οἱ κ. κριτικὴ ἐνέκρινον τὴν γραμμικτὴν
τοῦ κ. Μοσχίδου οὐδεὶς λόγος ;

Τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀνέμνησεν ἡμῶς τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο καὶ
ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ὑμνούμενον *ἀμαθὴ μὲν θράσος, λογισμὸς*
δὲ ὄκνον φέρει. Ὅπως ὁ κ. Κασσιμάτης ἀνευ οὐδεμιᾶς δυσκο-
λίας ἐχειροτόνησεν ἐκυτόν γραμμικτὸν, οὕτω καὶ παιδαγωγόν,
καὶ μάλιστα πρωτότυπον, τέμνοντα νέαν παιδαγωγικὴν ὁδόν.
Ὁ κ. Κασσιμάτης ἐνόησεν ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς γραμμικτῆς
νοσεῖ καὶ ἔχει ἀνάγκην φαρμάκου. Ἐν τῇ ὑποδείξει δὲ τοῦ φαρ-
μάκου τούτου ἐφάνη ἐφάμιλλος καὶ μιμητὴς τῶν γρασίδιων ἐκεί-
νων, ἅτινα ἐν ἡτιμιδῆποτε νόσῳ δὲν ὄκνοῦσι νὰ συνιστῶσι τὰ
ιατροσόφια. Ὅσον δὲ τὰ γρασίδια δύνανται νὰ ἀποδείξωσιν
ἐπιστημονικῶς τὸ ἀνύσιμον τοῦ *ιατροσοφίου* των, τόσον καὶ ὁ
κ. Κασσιμάτης τὸ ἀνύσιμον τοῦ παιδαγωγικοῦ τοῦ *ιατροσοφίου*.
Ὅσον τὰ γρασίδια ἔχουσι νὰ χύσωσιν ἐκ τῆς ἀποτυχίας τοῦ *ια-*
τροσοφίου των, τόσον καὶ ὁ κ. Κασσιμάτης ἔχει νὰ χύῃ ἐκ τῆς
ἀποτυχίας τοῦ ἰδικοῦ του.

Ἄλλὰ ποῖον τέλος πάντων αὐτὸ τὸ νέον *ιατροσόφι*, ὅπερ
ἐφεῦρον ὁ κ. Κασσιμάτης ὁ καὶ τὸ *στενόμετρον* ἐφευρών ; εἶναι
ἡ ΚΑΤΑΤΑΞΙΣ τῆς ὕλης ἀπκντᾶ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ ἐν τῇ
ἐαυτοῦ ἐκθέσει ὁ κ. Κασσιμάτης.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ μὲν δικίρεσις γένους τινὸς εἰς τὰ ὑπ'
αὐτὸ εἶδη καὶ ἡ δικίρεσις ὅλου τινὸς εἰς τὰ μέρη αὐτοῦ εἶναι
ἰδίᾳ ἔργον τῆς λογικῆς, ἡ δὲ διάθεσις ἢ διάταξις ἢ κκ-
τάταξις ὕλης τινὸς ἔχει καὶ χαρακτηῖρα ψυχολογικόν. Κατὰ
δὲ ψυχολογικὸν ἀπαράβχτον νόμον ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐν τῇ
γνωσίῃ τῶν πραγμάτων χωρεῖ ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους εἰς τὰ
κκθ' ὅλου, ἐκ τῶν ἀπλουστέρων εἰς τὰ συνθετώτερα, ἐκ τῶν
συνθεστέρων καὶ εὐκολωτέρων εἰς τὰ σπκνιώτερα καὶ δυσκο-
λώτερα κτλ. Καὶ ἡ μὲν λογικὴ μερίσασα καὶ δικιρέσασα ὅλην
ὕλην εἰς μέρη ἢ εἰς εἶδη ἀφῆνει, ὅσῳ οἱ κανόνες αὐτῆς συγγω-
ροῦσιν, ἐλευθέραν τὴν ψυχολογίαν ἐν τῇ κκτκτάξει τῶν μερῶν

ἢ τῶν εἰδῶν, δὲν συγχωρεῖ δ' ὅμως αὐτῇ νὰ μεταπηδᾷ ἀπὸ γένους εἰς ἄλλο γένος ἢ ἀπὸ εἶδους εἰς ἄλλο εἶδος, ἢ ἀπὸ μέρους εἰς ἄλλο μέρος πρὶν περατωθῆ ἢ ἐξετάσις ἐκάστου αὐτῶν· διότι διὰ τῆς μεταπηδήσεως αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται μὲν εὐκολώτερον ἢ γνῶσις τῆς ὕλης, ἀλλὰ ματαιοῦται τὸ ἔργον τῆς λογικῆς· ἐλλείποντος δὲ τοῦ λογικοῦ συνδέσμου τῶν γνώσεων, αὐταὶ θὰ εἶναι ἐν τῷ νῷ τοῦ ἀνθρώπου, ὡσπερ λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐρριμμένα, ἔτι δὲ οὐχὶ μόνιμοι καὶ διαρκεῖς. Ἄς ἐξετάσωμεν δὲ νῦν, ἂν οἱ κανόνες καὶ οἱ νόμοι οὗτοι τηρῶνται ἐν τῇ διαιρέσει καὶ τῇ διατάξει τῆς γραμματικῆς ὕλης. Πασῶν τῶν γραμματικῶν τοῦ κόσμου ἡ ὕλη διαιρεῖται λογικῶς εἰς φθογγολογικόν, τυπικόν καὶ ἐτυμολογικόν, ψυχολογικῶς δὲ προτάσσεται τὸ μὲν φθογγολογικόν τοῦ τυπικοῦ ὡς ἀπλούστερον καὶ γνωριμώτερον καὶ χρησιμεῖον ὡς βᾶσις αὐτοῦ, τὸ δὲ τυπικόν τοῦ ἐτυμολογικοῦ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον· δὲν γίνεται δὲ μετὰ βᾶσις ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους εἰς ἄλλο πρὶν ἐξαντληθῆ ἢ ἐξετάσις ἐκάστου αὐτῶν. Πασῶν ὡσάυτως τῶν γραμματικῶν τὸ τυπικόν διαιρεῖται λογικῶς εἰς εἶδη ἢ μέρη τοῦ λόγου, ψυχολογικῶς δὲ προτάσσονται τὰ ὀνόματα ὡς ἀπλούστερα καὶ γνωριμώτερα τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου. Ἐπίσης προτάσσεται ἡ ἀκλίσις (*) τῆς β' καὶ αὕτη τῆς γ' διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ γίνεται ἐν τῇ διαιρέσει καὶ τῇ διατάξει τῆς ὕλης παντὸς βιβλίου.

Ἡμεῖς δὲ οἱ ἐνθάδε, οἵτινες δὲν εἴμεθα ἐκ τῶν δημιουργῶν τῆς παιδαγωγικῆς τέχνης, ἀλλ' ἀκολουθοῦμεν ἀπλῶς τὰς γνώμας τῶν περὶ αὐτῆς λεγόντων, καὶ ἐν τῇ κατατάξει τῆς ὕλης αὐτῆς τὰς τῶν παιδαγωγικῶν ἀπεδεξάμεθα γνώμας ἀνδρῶν, οἵτινες πάντες ὀρίζουσιν αὐτὴν ὡς οἱ λογικοὶ κανόνες καὶ οἱ ψυχολογικοὶ νό-

(*) Ἀπλούστερα εἶνε ἡ β' κλίσις, ἣν καὶ προτάσσουσι τινες. Οἱ δὲ προτάσσοντες τὴν ἀ ποιῶσι τοῦτο ὅπως τηρήσωσι τὴν ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν γενομένην κατάταξιν πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως.

μοι κελεύουσιν. Μόνον δὲ ἄφρων ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ καὶ μίαν κεραίαν ἐκ τῆς λογικῆς καὶ ψυχολογικῆς διαίρεσεως καὶ διαθέσεως τῆς ὕλης τῆς γραμματικῆς, ἣν ἐκύρωσεν ἡ ἐπιστήμη.

Οἱ δὲ περὶ τὸν κ. Κασσιμάτην τίνα παιδαγωγὸν ἠκολούθησαν προτιμήσαντες ἄλλην διάταξιν τῆς ὕλης; τοῦ δ' αὐτὴν εὔρον; πῶς ἀπέδειξαν αὐτὴν βελτίονα τῆς ἄλλης, τῆς κοινῆ ὑπὸ πάντων τῶν παιδαγωγῶν ἐξ ἀναποφεύκτου λογικῆς καὶ ψυχολογικῆς ἀνάγκης ἀποδεκτῆς γενομένης; Πῶς ἀντιποιοῦνται νομοθετικῶν δικαιωμάτων, τοῦ προγράμματος τῆς πολιτείας συντεταγμένου κατὰ τὴν διάταξιν τῆς ὕλης τὴν ἐν ταῖς τέως ἐγκυκλιμέναις γραμματικαῖς; Πῶς οὐ μόνον νομοθετικῶν δικαιωμάτων ἀντιποιοῦνται, ἀλλὰ καὶ κειμένους νόμους διὰ τῆς ἐαυτῶν ἀποφάσεως ἀκυροῦσι; Sic volumus sic jubemus ἀπαντῶσιν οἱ περὶ τὸν κ. Κασσιμάτην. Λοιπὸν ἡ περὶ τῶν βιβλίων ἀπόφασις αὕτη δὲν εἶναι προῖον ἀμαθίας, ἀνοίας, παραβάσεως τῶν νόμων τῆς πολιτείας καὶ ἀυθαρεσίας; δὲν ὑβρίζει καὶ δὲν καταισχύνει τὴν ἐπιστήμην;

Ἄλλὰ καὶ ἄλλην κακίαν τοῦ κ. Κασσιμάτη ὡς ἀνθρώπου θὰ καταγνώσωμεν, *σημοτυφίαν* ταύτην. Ὁ κ. Κασσιμάτης αἰεὶ ἐπίδειξιν σεμνότητος ἀσκῶν καὶ θέλων νὰ μὴ φαίνεται ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων ἡ καὶ ὡς ἡμεῖς οἱ τελῶναι, θέλων τουτέστι νὰ ἐπιδείξῃ ἡμῖν ὅτι οὐδὲ γνωριμία ἀπλῆ ἠδύνατο (ὡς συνήθως λεληθότως συμβαίνει ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει) νὰ ἔχῃ ῥοπὴν ἐπὶ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐπὶ ἐξ ὅλους μῆνας εἶχε τὰ βιβλία ἀνὰ χεῖρας, ἐν ᾧ καθ' ὅλον τὸν χρόνον αὐτὸν ἐνετράφα εἰς τὰ ἄροητα κάλλη τῆς γραμματικῆς τοῦ κ. Μοσχίδου, τῆς ἀλφεισιβοίας αὐτῆς κόρης, τῆς θελξάσης αὐτὸν μάγου Κίρκης, δὲν ἐκινήθη ὑπὸ περιεργίας νὰ μάθῃ τίς εἶναι ὁ παμφεγγῆς οὗτος νεὸς ἀστὴρ, ὁ ἐκλάμψας ἐν τῷ γραμματικῷ Ἑλληνικῷ ὀρίζοντι. Διὸ μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεως ἡρώτα· ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ κ. Μοσχίδης; τί ἄνθρωπος εἶναι; Κατὰ δε παράδοξον συγκυρίαν,

καθ' ὃν χρόνον ὁ κ. Κασσιμάτης ἐπυθάνετο ταῦτα, ὁ κ. Μοσχίδης δέκx μὲν μῆνας μετὰ τὴν λαχνοῦ ἀπόδειξιν τῶν κριτῶν, ἕξ δὲ μῆνας μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν βιβλίων εἰς τὴν κρίσιν, ἓνα δὲ μῆνα μετὰ τὴν διάδοσιν ὅτι ἐγκρίνεται ἡ γραμματικὴ αὐτοῦ, καὶ τρεῖς τέλος ἡμέρας μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἐκθέσεως, ὅτε ἡ συγκρίνησις τῶν λογίων διὰ τὸ παράδοξον τῆς ἀποφάσεως ἦτο ἐν ἀκμῇ, μετὰ τοὺς χρόνους τούτους ὁ κ. Μοσχίδης ὑπὸ νύκτα ἔκρουε θορυβωδῶς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν γνωστῶν κθηγητῶν θέλων νὰ μάθῃ ποῦ κατοικεῖ ὁ κ. Κασσιμάτης ἵνα ὁμολογήσῃ αὐτῷ χάριτας ἐπὶ τῇ ἐγκρίσει τοῦ βιβλίου.

Σιγῶμ' ἂν ἤδη, ἡμέτερος γάρ, ὧ χρηστοὶ καὶ λόγοιο ἄνδρες, οὐντεῦθεν λόγος. (*)



(*) Ἀναμνόμεν καὶ τὴν ἔκδοσιν τῆς γραμματικῆς τοῦ κ. Μοσχίδου, ἵνα δὲ τοῦ ἐλέγχου καὶ αὐτῆς μάθῃ ὁ κ. Κασσιμάτης ὅτι δὲν ἦτο ἀπλῆ πρόληψις ἢ ἐκτίμησις τοῦ βιβλίου σου, ἀλλὰ προὐδὸν βλαβείας καὶ λελογισμένης ἐξετάσεως αὐτοῦ, καὶ ὅτι δὲν δύναται νηποίνει νὰ ἀποδοκιμάξῃ αὐθιρέτως βιβλίων, ὅς συγγραφεῖς καὶ καθ' ὅπου: ἔτι πολλῶ κρεῖττον αὐτοῦ διανοοῦνται.

